

Lobbarina Brysselissä: Liikunta ja urheilu tarvitsevat eurooppalaista edunvalvontaa

Vaikka lobbaamisella on hieman huono kaiku suomeksi, myös positiiviset asiat, kuten liikunnan ja urheilun edistäminen ja olosuhteiden takaaminen, tarvitsevat EU-edunvalvontaa. Miten EU vaikuttaa liikunnan ja urheilun pelikenttiin? Miksi on tärkeää, että myös liikuntasektorin ääni on kuuluvilla Brysselissä?

OLEN TOIMINUT YHDEKSÄN VUOTTA Brysselissä liikunnan ja urheilun eurooppalaisissa edunvalvontatehtävissä, ensin eurooppalaisten urheilujärjestöjen ENGSON liikuntapoliittisena johtajana ja nykyisin Euroopan olympiakomiteoiden (EOC) EU-toimiston varajohtajana. Tällä hetkellä yksi kuumimpia aiheita on eurooppalaisen urheilumallin turvaaminen. Amerikassa urheilu on pitkälti tuottoa tavoittelevaa toimintaa myös harrastetasolla: liikuntaa ja urheilua harrastavat ne, joilla on siihen taloudellisesti varaa. Euroopassa urheilu perustuu kansalaistoimintaan ja pyramidin perustana nähdään yleishyödyllinen seuratoiminta ja huippuna ammattimainen huippu-urheilu.

Perusajatuksena on, että sekä ruohonjuuritason liikunta että huippu-urheilu toimivat samassa ekosysteemissä toisiaan tukien ja toisensa mahdollistaen. Pyramidiin sijoittuvat myös lajiliitot, joilla tunnustetaan olevan urheilun sisällä monopoli muun muassa päättää oman lajinsa säännöistä ja järjestää mestaruuskisoja. Idea parhaan urheilijan löytämisestä ei voi toimia, jos on monta tahoja, jotka väittävät järjestävänsä lajinsa mestaruuskilpailut.

Tämä monopoli ajattelu on ristiriidassa EU:n kilpailulainsäädännön kanssa, jonka alasta myös urheilu komission linjauksen mukaan on, kun on kyse taloudellisesta toiminnasta. Karkeasti ottaen EU:n kilpailupolitiikan mukaan kaikilla halukkailla pitää olla yhtäläinen oikeus järjestää taloudellista toimintaa. Urheilussa lajiliitot tai yksityiset järjestäjät ovat tällä perusteella oikeutettuja järjestämään kilpailuja riippumatta siitä, käytetäänkö voitot yleishyödyllisesti lajin sisäiseen kehittämiseen vai kääristäänkö voitot liikemiesten taskuun.

Haastavaksi tämän yhtälön tekee se, että taloudellisesta toiminnasta saatavilla tuloilla on yleishyödylliseen toimintaan perustuvassa järjestäytyneessä urheilussa perinteisesti kehitetty lajia solidariteettijärjestelmän kautta. Tuotot on sijoitettu muun muassa ruohonjuuritason seu-

ratoimintaan, lasten ja nuorten liikuntaan tai tuomareiden ja valmentajien kouluttamiseen. Komission kilpailupolitiikan pääosasto ei tätä erityispiirrettä täysin tunnusta.

Urheilumallin erityispiirteistä on viime aikoina kyseenalaistettu myös eurooppalaisten ja kansainvälisten lajiliittojen oikeus päättää lajinsa asioista. Yhtenä esimerkkinä on kansainvälisen koripalloliiton (FIBA) ja Euroliigan välinen kiista, jossa Euroliiga ei ole halunnut tunnustaa FIBA:n maajoukkuekarsintojen aikataulutusta. Tämä on asettanut Euroliigan pelaajat hankalaa asemaan, sillä liigapelit ovat jatkuneet maajoukkuekarsintojen aikana. Myös Suomen maajoukkue kärsi taannoisissa MM-karsinnoissa kiistasta muun muassa **Petteri Koposen** ajoittaisen poissaolojen takia. Euroliiga on tehnyt kiistassa valituksen Euroopan komissiolle.

Kansainvälinen luisteluliitto (ISU) ja kaksi pikaluistelijaa kiistelevät ISU:n urheilijoille langettamasta rangaistuksesta. Luistelijat osallistuivat Dubaissa järjestettyyn yksityiseen kilpailuun, jota ISU ei ollut hyväksynyt vedonlyöntiin liittyneen integriteettirikin takia. Luistelijat valittivat päätöksestä Euroopan komissioon. Heidän mielestään ISU käytti hallitsevaa markkina-asemaansa estämällä muita tapahtumanjärjestäjiä tulemasta markkinoille, minkä vuoksi luistelijat eivät näin voineet harjoittaa ammattiaan. EU-tuomioistuimeen edennyt tapaus on vielä kesken. Sekä koripallon että luistelun tapauksissa on lopulta kyse lajiliittojen päätösvallasta omassa urheilulajissaan.

Yleishyödyllisen toiminnan ja matalan kynnyksen osallistumismahdollisuuksien turvaaminen vaatii, että järjestäytyneet urheilu pystyy perustelemaan entistä paremmin urheilun eurooppalaiseen pyramidin erityispiirteet, jota komissioikin ne täysin tunnustaisi. Koronakriisin taloudelliset vaikutukset heikentävät tilannetta entisestään, eivätkä ainakaan helpota mallin tulevaisuutta. Tässä tilanteessa myös järjestäytyneen urheilun itsensä tulee toi-

Belgia on myös pyöräilymaa. Kuva: Heidi Pekkolan kotialbumi.

mia vastuullisesti, eettisesti kestävästi ja hyvän hallinnon periaatteita noudattaen, jotta sen erityispiirteet voidaan perustella.

Green Deal ja tasa-arvo komission painopisteinä

Ursula von der Leyenin johtaman Euroopan komission yksi pääpainopiste on ”Green Deal”, jonka alle on koottu komission suunnittelemat toimet ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja ympäristön suojelemiseksi. Nämä näkyvät myös liikuntaan ja urheiluun vaikuttavina käytännön toimina. Suomessakin julkisuutta saanut, mahdollinen nykyisen kaltaisista tekonurmista luopuminen voi olla seuraus EU:n suunnittelemaasta mikromuovien kieltämisestä, sillä tekonurmilla käytettävä kumirouhe sisältää mikromuoveja. Asian käsittely jatkuu. Tärkeää olisikin löytää vaihtoehtoja kumirouheelle ja varmistaa vähintään riittävä siirtymäaika. Lisäksi Green Dealin vaikutukset voidaan nähdä myös hiihdon suksivoiteissa, joihin EU:n fluorirajoitukset vaikuttavat, tai ampumaurheilussa, sillä lyijylyuotien kieltäminen on myös asialistalla.

EU:n vuosien 2021–2027 rahoitusohjelmien ympäristöpainotus näkyy rakennerahastoissa.

Tämä voi avata mahdollisuuksia myös liikuntapaikkojen energiatehokkuuden parantamiseen, urheilutapahtumien ekologisen jalanjäljen pienentämiseen tai seuratoiminnan kehittämiseen.

Green Deal tulee kuitenkin nähdä myös mahdollisuutena. Liikunnan ja urheilun on muututtava kestävämmäksi sekä ilmastonmuutoksen torjunnan eteen aktiivisesti toimivaksi toimijaksi jo siksi, että ilmastonmuutoksen torjuminen on elinehto monen lajin harrastamiselle tulevaisuudessa. EU:n vuosien 2021–2027 rahoitusohjelmien ympäristöpainotus näkyy vahvasti esimerkiksi rakennerahastoissa. Tämä voi avata mahdollisuuksia myös esimerkiksi liikuntapaikkojen energiatehokkuuden parantamiseen, urheilutapahtumien ekologisen jalanjäljen pienentämiseen tai jokapäiväisen seuratoiminnan kehittämiseen.

Toinen urheiluun vaikuttava komission painopiste on sukupuolten välinen tasa-arvo. Komission tasa-arvostrategiassa 2020–2025 urheilu mainitaan suoraan muun muassa siten, että strategia tavoittelee tasa-arvoa niin urheilun johtopaikoilla kuin liikuntaan osallistumisen mahdollisuuksissa.

Moni EU:n päätös vaikuttaakin liikunnan ja urheilun harrastamiseen Suomessa ruohonjuuritasolla. EU-edunvalvontaa tarvitaan ja kaikki edellä esitelty onkin EOC EU-toimiston asialistalla. Lisäksi seuraamme muun muassa EU:n rahoitusohjelmeneuvotteluita esimerkiksi Erasmus-ohjelmaa vuosille 2021–2027. Yritämme vaikuttaa siihen, että EU tukisi myös liikuntasektoria koronaviruksesta selviämiseen. Edessä ovat haastavat ajat, ja tässä tilanteessa edunvalvontaa tarvitaan ehkä jopa enemmän kuin koskaan.

HEIDI PEKKOLA

Deputy Director
EUC EU Office
pekkola@euoffice.eurolympic.org